

גיליון הורים פרשת תזריע

בפרשה מספר נושאים מרכזיים: מותה של שרה אמנו קנית מערת המכפלה מידי עפרון החיתי, הציווי של אברהם למצוא כלה ליצחק, השליחות של אליעזר ליד הבאר, אליעזר בבית משפחת רבקה, המפגש עם יצחק, מותו של אברהם ומותו של ישמעאל.

לקראת השבת מצורפים שבעה סיפורים (נעשה מאמץ להביא סיפורים על מנת שתהיה אפשרות לגוון ולהתאים את הסיפור לפי הצורך החינוכי במשפחה או בכיתה)

סיפור א' – למה אברהם הוסיף לומר "קח ממני" אחר שכבר אמר "נתת".

סיפור ב' – המאמץ הנדרש לקיום מצוות

סיפור ג' – חיי שרה "שכולן היו שווים לטובה?"

סיפור ד'+ה' – "בא בימים" בא ומצוותיו בידו...

סיפור ו' – ליהנות ממה שראינו ראוי לנו?

סיפור ז' – על מי לסמוך בענייני הרוח?

מומלץ לספר את הסיפורים עם המסר מוכן מראש ולהרחיב ולהתאים לצורך של הילדים במשפחה. שבוע טוב ושבת שלום

סיפור א' לשולחן שבת

ידבר אל עפרון נתתי כסף השדה קח ממני וגו'. אברהם אבינו קונה את מערת המכפלה כדי שיהיה קנין גמור לזרעו אחריו על אף שהקב"ה הבטיח את כל הארץ לאברהם. אברהם אבינו מלמדנו הלכה למעשה שהאדם צריך להתאמץ בעצמו ולא לחכות לנהמא דכיסופא (לחם בוש) אלא יהיה כאדם העומל על מנת להשיג את מה ראוי לו.

ויש לשאול למה אברהם הוסיף לומר "קח ממני" אחר שכבר אמר "נתת". וכן יש לשאול איך עפרון לא מתבייש לאחר שלעיני כל אנשי עירו אמר שהוא נותן במתנה, ופתאום מבקש הוא סכום נכבד של ארבע מאות שקל כסף עובר לסוחר? ועל פי הסיפור הבא יבואר בע"ה:

מעשה ברבי יהונתן אייבשיץ שהיה לו ויכוח עם המלך שטען שהשכל מנצח את הטבע, כגון הנגר לוקח עץ משייפו ומסדרו ועושה ממנו שולחן מהודר, מלטשים ובונים ומשנים דברים והכל מהשכל שגובר על הטבע. ואילו רבי יהונתן אמר: "עם כל הכבוד לשכל, אבל השולחן עדיין עץ והוא תשרפוהו בדיוק כמו כל עץ שנשרף באש, וכן שאר הדברים, כי האדם יכול בשכלו רק ליפות ולשכלל את הדברים, אבל אינו יכול לשנות אותם ממהותם".

אמר המלך לרב: "הבא וניפגש שוב בעוד שלושה חודשים וכל אחד יוכיח את דבריו".

רבי יהונתן לא חשב על זה הרבה, הוא חזר לשיבתו ולתלמודו ושכח לגמרי מכל העניין. יום אחד, כאשר הרב ישב ולמד, בא לידו עכבר קטן והפריע לו ללמוד. העכבר קפץ לתוך קופסת הטבק של הרב, ומיד הרב סגר בעדו כדי שלא ימשיך להפריע, הוא הניח את הקופסה בכיס מעילו וחזר לתלמודו. והנה נקישות בדלת ובפתח מופיע שליח מטעם המלך להביא את ר' יהונתן כדי להוכיח את דבריו. הרב נסע עם השליח בכרכרה מלכותית לארמון המלוכה, שם היה אולם רחב ידיים מלא שולחנות ערוכים לסעודה, עם כל השרים ומקורבי המלך. פתאום ניגש חתול הולך על שתיים, בידו מגש של כוסות יין ועל ראשו כובע שעליו כתוב "הטבע והשכל" ומגיש יין למסובים לקול מחיאות כפיים סוערות.

המלך ניגש לרבי יהונתן ואמר בהנאה: "הנה הוכחה לדברי, השכל עשה מחתול מלצר למופת". בינתיים החתול ניגש לרבי יהונתן שנזכר בעכבר והוציאו מקופסת הטבק מול עיניו של החתול. החתול זרק את המגש עם הכוסות והיין המשובח והחל לרדוף אחרי העכבר המבוהל תוך כדי שהוא מותיר מאחוריו מהפיכה שלמה של שולחנות הפוכים, שברי כוסות קריסטל, אנדרלמוסיה ובלגן. כמובן שהוכרז שרבי יהונתן ניצח וכל מה שהחתול עשה היה רק הצגה זמנית עד שראה את העכבר, וחזר לטבעו ורדף אחריו להשיגו כהרגלו.

וכן כאן עפרון רואה את כל העיר מסביב ואברהם רוצה ממנו את הקבר. מיד אמר לאברהם הכל שלך במתנה כיוון שרצה לקבל כבוד, אבל אברהם ידע שהוא עכשיו כמו החתול עם המגש שעוד לא ראה את העכבר ומיד אברהם הוציא את הכסף ונוסף לו בו מול עיניו, ואז כבר עפרון גילה את פרצופו האמיתי ואמר 400 שקל כסף עובר לסוחר, וכל זאת מאחר שכבר ראה את הכסף. ולכן אמר אברהם קח ממני שנשאר לעפרון רק לקחת שאברהם כבר הוציא את הכסף. במעשה זה, עקר אברהם אבינו את "הרצון" של עפרון ונטע עבורנו את זכות הקניין במעשה על מערת המכפלה.

סיפור ב' לשולחן שבת

ותמהר ותער כדה אל השוקת וגו'.

כאשר אליעזר עורך את המבחן לכלה הראויה ליצחק, מבאר המדרש מדוע כתוב בפסוק "וירץ העבד לקראתה" כיצד ידע שהיא אכן המתאימה? ומסביר המדרש "ויתרד העינה ותמלא כדה ותעל-כל הנשים יורדות וממלאות מן העין, וזו פתח שראו אותה המים מיד עול" ורש"י מסביר "לפי שראה שעלו המים לקראתה" ידע שהיא הראויה ליצחק.

לעומת זאת, כאשר אליעזר מבקש שתשקה גם את הגמלים כתוב: "ותרץ עוד אל הפאר לשאב ותשאב לכל גמליו" דהיינו שהמים לא עלו לקראתה כמו קודם אלא רבקה שאבה בעצמה והתאמצה הרבה יותר, והשאלה נשאלת מדוע?

ניתן להסביר שבפעם הראשונה שרבקה אמנו מילאה את המים כוונתה הייתה בשביל משפחתה ולכן לא היה צריך להתאמץ אבל כשמילאה אח"כ לעשרה גמלים של אברהם אבינו: שזה המצווה של גמילות חסד, המעשה נהפך להיות קשה. נלמד מכאן מוסר גדול שמצוות ומעשים טובים לעיתים מצריכים אותנו למאבק גדול ביצר הרע שמערים קשיים כדי שלא נצליח לקיים את המצווה וממציא עבורנו תירוצים מדוע לא להתאמץ.

ומעשה ברבי שלום שבדרון זצ"ל שהיה מלמד קבוצה של נערים תורה, והנה הוא רואה שאחד התלמידים כבר כמה ימים לא בא ולכן הלך לבקרו שמא חולה הוא.

כאשר הגיע לביתו, הנער פתח את דלת ביתו כשהוא בריא ושלם. שאל אותו הרב: "למה אינך מגיע? מה קרה?" והנער השיב: "כבוד הרב, שבוע הבא אני חוזר שוב באופן קבוע אבל השבוע איני יכול".

"ומדוע אינך יכול? אולי אוכל לסייע במשהו? יש לנו שיעור בעוד שעה אולי תבוא?" שאל הרב

הנער כבש עינו בבושה ואמר: " בדיוק בזמן השיעור מתקיים משחק כדורגל ואני מאוד אוהב לצפות בו!"

"מה זה כדורגל?" שאל הרב. מיד קפץ הנער והסביר לרב יש כאן עשרה שחקנים וכאן עשרה שחקנים. ובכל צד יש שער וצריך להכניס גולים ומי שמכניס גול מקבל כבוד גדול ומעניקים לו כסף ושכר גדול. אמר לו הרב: "יש לך כאן איזה כדור?" "וודא" ענה התלמיד ועינו מיד הבריקו. "תן לי אותו" אמר הרב, "ראיתי מגרש בדרך אלך ואכניס איזה עשרים גולים ואקבל כבוד גדול וכסף כמו שאמרת".

הנער גיחך ואמר לרב "כבוד הרב עכשיו זה לא חכמה כי אין אף אחד שימנע ממך להכניס גול וזה נקרא שער ריק וזה לא נחשב לכלום!"

מיד אמר לו הרב: "ישמעו אוזניך מה שפיך מדבר לבוא כל יום לשיעור שאין לך מה לעשות זה דומה לשער ריק כי אף אחד לא מונע בעדך, אבל היום שיש לך מניעות גדולות לבוא אם תבוא סימן שהכנסת סוף סוף גול אמיתי!" דברי הרב חדרו לנשמתו של הנער והוא הגיע לשיעורו של הרב.

הרב, שראה את הנער נכנס אל השיעור, קם מלא קומתו לכבודו וזאת על התגברותו במאבק על היצר הרע שמנע ממנו להגיע לשיעורי התורה.

וכמו שאמרו חז"ל במסכת קידושין ל: "כך הקב"ה אמר להם לישראל בני בראתי יצר הרע ובראתי לו תורה תבלין ואם אתם עוסקים בתורה אין אתם נמסרים בידו שנאמר: "הלא אם תטיב שאת" ואם אין אתם עוסקים בתורה אתם נמסרים בידו שנא' "לפתח חטאת רובץ" ולא עוד אלא שכל משאו ומתנו בך שנאמר "ואליך תשוקתו" ואם אתה רוצה אתה מושל בו שנאמר "ואתה תמשל בו".

סיפור ג' לשולחן שבת

הפרשה מתחילה בפסוק "ויהיו חיי שרה מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים" ורש"י מביא בפירושו: "שכולן היו שווים לטובה!"

ר' זושא מאניפולי הקשה, היאך אפשר לומר על שרה אמנו, שכל שנותיה היו שווים לטובה, וכי באמת כך היה? והלא במשך תשעים שנה היתה עקרה, סבלה עם בעלה גלות ורעב, פעמיים נלקחה בכח מבעלה (פרעה ואבימלך) וסבלה מאוד מהגר ומשמעאל. האם על שנים אלו ניתן לומר "כולן שווים לטובה"?

אלא, תירץ ר' זושא, ללמדנו בא, כי על כל מאורע ומאורע שבא על שרה, אף אם היה קשה ומצער, היתה מזדרזת ואומרת "גם זו לטובה!" שכשם שחייב אדם לברך על הטובה, חייב לברך גם על הרעה. שרה מעולם לא חשה בצער, כיוון שידעה שכל מה שבא עליה, היה מאת ה' ית', וממילא "כולן שווין לטובה".

מובא סיפור שהתרחש לקראת סוף מלחמת העולם, כאשר בנות הברית החלו לגבור על הנאצים, ימח שמם, הנאצים נסוגו בכל החזיתות, אך לא נתנו ליהודים מנוחה. במחנה "ברגן בלזן" שבגרמניה המצב היה קשה מנשוא - רעב, צמא, עינויים ומחלות, היו רק חלק מן הצרות שאפפו את יושבי המחנה. המחנה היה מחולק לאגפים, ובאחד מהם היו שבויים גם חיילים רוסים.

בוקר אחד, הגיעו הנאצים לאגף זה, והכריזו: "אנחנו יודעים כי בעוד כמה ימים יגיעו הנה האנגלים, ואנו רוצים שתספרו להם כמה טוב היה לכם אצלנו, לכן הבאנו לכם לחמניות טריות".

הרעב ששרר במחנה היה נורא, בלתי נתן לתיאור. יהודי שהיה באגף החיילים השבויים מרוסיה סיפר, שבמשך חמש שנים כמעט ולא אכל, וכל מחשבתו היתה נתונה רק לשאלה איך להשיג אוכל.

הוא נעמד בתור, וכשהביט לעבר סל הלחמניות, ראה שלא נותרו בו הרבה לחמניות. התעורר בלבו החשש שמא בדיוק כשיגיע יגמרו הלחמניות. מחשבה זו, גרמה לו לדפיקות לב מואצות, זעה קרה נגרה ממנו מרב פחד.

התור מתקדם, ששה אנשים לפניו. הוא מביט ורואה שנשארו שבע לחמניות, מה שאומר שהוא יזכה באחרונה. והנה מתקדמים לאט לאט ובאמת קבל את הלחמניה האחרונה.

הוא היה מאושר, הנה בידו הלחמניה. אמנם קטנה, אבל טרייה וריחנית. באותו רגע הבחין לפתע שליד החייל הגרמני מונחים סלים נוספים, מלאים בלחמניות.

מיד עלה בדעתו רעיון: אם יש כל כך הרבה לחמניות, מדוע לא לקחת עוד אחת? הרי הנאצי ודאי לא יזהה אותו בין כל כך הרבה האנשים. ואז כשהנאצי שאל מי הבא בתור, אמר היהודי: "אני", וקבל עוד לחמניה. בידיו היו שתי לחמניות טריות. הוא היה מאושר. לפתע הוא מרגיש יד לופתת את צווארו, וקול מאיים לוחש באזניו: "ראיתי אותך יהודון!", הוא הסתכל לראות מי הדובר, וראה שזה לא היה נאצי, אלא חייל רוסי שבי. אותו רוסי בריון תפס בו בחזקה ואמר: תן לי את הלחמניה השנייה!

היהודי ערך לעצמו חשבון: הוא הרי אסיר כמוני, מה פתאום שאתן לו. ולכן אמר לו בתוקף שאינו רוצה לתת לו את הלחמניה. תפס אותו הרוסי עם עוד שני בריונים רוסים, הכניסו אותו לתוך צריף, חבטו בו קשות ובעטו בו באכזריות, עד שכמעט הוציאו ממנו את נשמתו. וכאשר חשבו שהוא כבר אינו בין החיים, נטלו ממנו את הלחמניות והלכו.

היהודי הרגיש את צלו של מלאך המוות פורש עליו את כנפיו. נשא עיניו למרום וקרא: "ריבונו של עולם, דווקא עכשיו למות, רגע לפני השחרור!?" אם רצית לקחת לי את נשמתו, במשך החמש השנים האלה שהייתי כאן, היו לך מאות הזדמנויות לעשות זאת... וכך כשהוא מלא טענות כלפי מעלה, איבד את הכרתו.

כשהתעורר מעלפנו, ראה שמש זורחת. הוא לא הבין איך זה יכול להיות. חמש שנים הוא לא ראה שמש זורחת כשהוא קם, שהרי הנאצים היו מעירים את כולם בארבע לפנות בקר למסדר. ומי שלא היה קם למסדר, לא זכה לקום יותר... אז איך יתכן שהוא ישן, והשמש זורחת.

לאט לאט חדרה למוחו ההכרה: הנאצים כבר אינם נמצאים כאן, הם ברחו, השתחררנו... אבל למה כזה שקט מסביב? הביט סביבו וראה שכולם מתים. הלחמניות היו מורעלות!!! אבל עליו נגזר לחיות, ולכן הקב"ה דאג שיקחו ממנו את הלחמניות, אמנם הוא סרב לתת אותם, אז היה צריך לקבל מכות, כדי שיוכל להמשיך לחיות ולספר שהכל לטובה.

סיפור ד'ה' לשולחן שבת

נאמר בתורה: "ואַבְרָהָם זָקֵן בָּא בְּיָמָיו וְהָיָה בְרַךְ אֶת אַבְרָהָם בְּכָל" (בראשית כד, א). עד אברהם לא היתה זיקנה בעולם ומי שהיה בא לדבר עם אברהם מדבר עם יצחק, ובא לדבר עם יצחק, מדבר עם אברהם כיון שהיו דומים זה לזה. בא אברהם ובאה זקנה שנאמר: "ואַבְרָהָם זָקֵן בָּא בְּיָמָיו" (ב"מ פ"ז).

אברהם מפני שחפץ שיבדילו אותו בהיכר פנים מיצחק ביקש מהקב"ה שתהיה הזיקנה ניכרת בו, וזהו שנאמר "ואַבְרָהָם זָקֵן בָּא בְּיָמָיו" שהיו אצלו שני מיני זיקנה.

התורה מעידה על אברהם אבינו שבא בימים וכפי שמסביר המדרש: "אֲמַר רַבִּי אֶחָא יֵשׁ לָךְ אָדָם שֶׁהוּא בְּזָקָה וְאֵינוּ בְּיָמָיו, בְּיָמָיו וְאֵינוּ בְּזָקָה, אֲכָל פָּאן זָקָה פְּגָגָה יָמָיו וְיָמָיו פְּגָגָה זָקָה". אברהם אבינו "בָּא בְּיָמָיו", **בא עם כל הימים שלו**, דהיינו שניצל כל רגע בחייו לעבודת ה' יתברך.

רוב האנשים טרודים במחשבות על ההווה והעתיד הגשמי שלהם ואינם דואגים מספיק לעתידם הרוחני ולחיי קודש שלהם ושל משפחתם.

ומסופר על רב אחד שנבחר לרב עיירה מסוימת, וביקש מהקהילה לקחת אותו למקומות הקדושים, ובין היתר להשתטח על קברי הצדיקים שבתוכה. כאשר עבר על פני המצבות הפזורות בשטח בית הקברות, מצא שם לתהונו דבר מוזר מאוד, על המצבות היה חרוט גילם של הנפטרים: על מצבה אחת חרוט "פה נקבר פלוני אלמוני שחי עשר שנים ומספר חודשים", על מצבה אחרת חרוט: "פה טמון פלוני, הרב הצדיק שחי עשרים שנה ומספר שבועות", על המצבה השלישית: "פ"נ הרב הגאון זצוק"ל שזכה לחיות שלושים שנה וכמה ימים".

הרב החדש התפלא מאוד ואמר בליבו "כיצד זה יתכן שכל הנפטרים כאן הם כה צעירים, והלא ראיתי בעיירה זו כמו עיני אנשי מדות בזקנה מופלגת". פנה הרב למלוויו ושאל אותם לפרש הדבר. אנשי העיירה השיבו ואמרו: "פה בעיירה אנו חורטים על המצבות רק את החיים הרוחניים והנצחיים שהאדם ניצל עלי אדמות בעסק התורה מצוות ומעשים טובים. ואילו את החיים הגשמיים שהאדם בזבז לצורך עצמו אין אנו מחשיבים כלל כי אלו ימים שעליהם נאמר: 'שנים אשר תאמר אין לי בהם חפץ', ולכן ראית שעל המצבות חרוטים ימי האדם נטו ולא כשאר בתי החיים שחורטים על המצבות את החיים ברוטל".

וזה שאמר הכתוב: "ואברהם זקן בא בימים", לא זקן ברוטו בא בימים, אלא זכה אברהם להביא את הימים נטו כשהוא זקן שקנה חכמה וכן נאמר עליו: "ואלה ימי שני חיי אברהם אשר חל" (בראשית כה, ז), שני חיים רוחניים לזה יקרא חיים עלי אדמות, חיי תורה ומצוות, "אשר יעשה אותם האדם וחי בהם".

ומשל נוסף של המגיד מדובנא זצ"ל לעני אחד היה קרוב משפחה עשיר שעמד לחתן את בנו עם בת נגידים. חתונה כעין זו צריכה הכנה רבה ואף העני הכין את עצמו כראוי... בוודאי - חשב העני בליבו - יערוך קרובו סעודה כיד המלך על כן מן הראוי והכדאי כי אמנע מפי כל מאכל או משקה במשך יומיים לפני החתונה כדי שאבוא רעב ותאב ויהיה בידי להינות הנאה שלימה מן המטעמים

המלמד

מתכוננים לפרשה

גיליון הורים זוכרת

פרשת חיי שרה

www.Parashatshavua.com

הנפלאים. אמר ועשה. יומיים לא טעם מאומה אלא ישב בתענית, וביום החתונה לעת ערב עמד כמתעלה בחלון ביתו לראות אם משרתי העשיר כבר מתדפקים על דלתו להזמין אל החתונה, אלא שלמרבה היגון ראה את המשרתים כשהם ממהרים אל בתי חשוי העיר ומזמינים אותם, ואילו על ביתו פסחו... מהרי נא זוגתי היקרה - אמר העני - עוד רגע קט ואפול מתעלה מרוב רעב, אנא הגישי לי אוכל מכל אשר בבית. מיהרה האישה המסורה והגישה לבעלה לחם יבש ומעט בצלים ושומים וגם צנון אחד שמצאה. את הכל הניחה לפניו, והמסכן ברעבונו כילה הכל, לא השאיר שריד ופליט... לאחר ששבע וברך נשמעה נקישה בדלת. משרתי העשיר באו להזמין אל החתונה... הלך העני במר נפשו אל השמחה והסב אל השולחן. בתחילה הוגשו לפניו דגים אפויים שהועלו באותו בוקר ברשת הדייגים. מונחים היו על מגשי כסף ועטורים בזרי ירקות. טעם העני מן הדג, אולם הטעם היחיד שעלה בפיו היה טעם הצנון שאכל לא מכבר... לאחר מכן הוגש צלי עגל רך ועדין ברוטב מתקתק ובצידו תפודים אפויים ומבחר פטריות. טעם העני מן המעדן המוגש לו ומיד נתעו פניו - טעם השומים והבצל שאכל בביתו עדיין היה נודף מפיו... כך ישב העני בסעודה המפוארת, ולא טעם מאומה. אחרי הסעודה, כאשר קמו הקרואים לשוב לבתיהם, שמע העני כיצד הם מהללים ומשבחים את הסעודה הנפלאה שכמותה לא טעמו זמן רב. בוודאי אתם מהתלים בי - אמר העני - הן גם אני טעמתי, אולם הסעודה לא הייתה טעימה כלל. התפלאו האנשים אולם אז אמר אחד משרתי העשיר: אל תתפלאו כלל! אני הוא זה שהזמנתי אותו לכאן, וראיתי כי טרם שבא לכאן סעד סעודת שום, בצל וצנון... לאחר סעודה שכזו איזה טעם רציתם שיטעם במעדני מלך?... כן הוא גם הנמשל - אמר המגיד מדובנא זצ"ל - הקדוש ברוך הוא נתן לנו תורה ומצוות מתוקים מדבש ונופת צופים, אולם כדי לחוש את "הטעם" הנפלא של התורה הקדושה יש לבוא אל קיום המצוות מתוך טהרת הלב והנפש, לא כן אם האדם השביע את נפשו מרורים מתאוות העולם הזה, האיך ירגיש בטעם הנפלא של מעדני המלך, מלכו של עולם?

סיפור ו' לשולחן שבת

לכן הארמי, בשומעו את דברי רבקה אחותו ובראותו את העושר שמביא איתו אליעזר עבד אברהם, רץ אליו בתקווה לזכות במשהו מן העושר שלא היה ראוי לו.

גם אנשי חרן רצו להרוג את אליעזר ולקחת את הרכוש אך משראו את חוזקו שהיה מעביר גמלים בידיו את הנהר פחדו להתקרב. את המידה הרעה של הרצון להנות ממשהו שאינו ראוי לנו נלמד ממעשה שהביא מרן החיד"א (רבי חיים דוד אזולאי זצ"ל ב"דברים אחדים": מעשה בעני שהיה לו שכן עשיר. הגיע היום, ואותו עשיר חיתן את בנו, ועשה משתה גדול לכל באי שער עירו. והעני, חיכה שהעשיר יקרא לו לאכול סעודה עם האנשים, כי הוא שכן שלו. ולכן, הוא לא הכין ארוחת ערב באותו לילה שהיה המשתה. הוא חיכה בביתו עד השעה השנייה מן הלילה, והעשיר לא קרא לו. התייאש העני מכך שהעשיר יקרא לו, ולכן היה צריך לאכול לחם מעופש שנשאר לו מלפני שלושה ימים. אחרי שסיים לאכול, בא פתאום המשרת של העשיר וקרא לו. העני הצטער כי עכשיו הוא לא יוכל לאכול מהסעודה. מה עשה? הכניס את אצבעותיו לפיו באופן כזה שהוא הקיא את כל מה שאכל ואז הלך לבית של העשיר. הוא הגיע לביתו של העשיר והשכן העשיר אמר לו: אני שמך אותך כשומר על החצר שלא תישאר החצר פתוחה. העני המסכן גם נשאר רעב וגם לא השתתף בסעודה, וישב בבושת פנים בפתח, רעב ומדוכא מחמת הקיא שהקיא.

סיפור ז' לשולחן שבת

אברהם אבינו שולח את אליעזר למצוא כלה ליצחק אבינו ומשביע את העבד שלא יקח אישה מבנות הכנעני. ומזכירה התורה בפסוק על אליעזר 'זקן ביתו המושל בכל אשר לו' כלומר אברהם אבינו סמך עליו בכל ענייני הממון ולא היה צריך לבדוק אחריו ואילו בדבר הרוחני עם השלכות לעתיד, השביע אותו על כך "ואשביעך בה" אלוקי השמים ואלוקי הארץ אשר לא תיקח אִשָּׁה לבני מבנות הכנעני" ולא סמך עליו.

ומסופר על רבי ישראל מסלנט שעבר פעם באיזה אכסניה ובעה"ב שאל אותו אם הוא יכול לשחוט לו, כיוון שהוא נראה רב עם זקן וכו' ויען הרב כן וילכו לשחוט ובדרך הרב שואל אותו סלח לי יש לך אולי איזה אלף רובל להלוות לי ואני אחזיר לך תוך כמה ימים, אמר לו האיש אינני מכיר אותך ואני לא מאמין לך שתחזיר לי. אמר לו הרב ישמעו אוזניך מה שפיך מדבר בשביל לשחוט לא חקרת מי אני והאמנת לי בעינים עצומות בגלל הזקן והפאות שאני יכול לשחוט ואתה לא חושש שאולי איני יודע לשחוט ואנבל את הבהמה, ואילו בעינין הלוואה פתאום אתה חושד בי?

אנו למדים מאברהם אבינו את החשיבות הדרושה והאבחנה בין הצד הרוחני והצד החומרי ועל כן ראוי לכל הורה וילד לבחון בכל מעשה מי מוביל אותנו והאם הוא ראוי לכך לקרבנו בעבודת ה' הן בצד הגשמי והן בצד הרוחני.

מתכוננים לפרשה תשובות לשאלות:

מיתת שרה אמנו וקניית מערת המכפלה (כג, א-כ)

- שרה אמנו נפטרה בגיל מאה עשרים ושבע שנה. אברהם אבינו מגיע מבאר שבע לחברון למצוא אחוזת קבר כדי לקבור את שרה. הקניין הראשון שעושה אברהם אבינו בארץ ישראל היא מערת המכפלה.
- מדוע לא נכתב בתורה בקיצור מאה ועשרים ושבע שנים אלא כתוב "ויקוי חיי שרה מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים"? (רש"י. כג, א) ... לכך נכתב שנה בכל כלל וכלל, לומר לך שכל אחד נדרש לעצמו, בת ק' כבת כ' לחטא, מה בת כ' לא חטאה שהרי אינה בת עונשין, אף בת ק' בלא חטא, ובת כ' כבת ז' ליופי
- מדוע סמכה התורה את פטירת שרה להולדת רבקה (שבסוף פרשת וירא)? (בעל הטורים כג, א) כתיב לעיל מיניה ובתואל ילד את רבקה עד שלא שקעה שמש של שרה זרחה שמש של רבקה
- על שם מה נקראת חברון: "קְרִית אֲרָבָע" (2 פירושים)? (רש"י. כג, ב) על שם ארבע ענקים שהיו שם, אחימן ששי ותלמי ואביהן. דבר אחר, על שם ארבע זוגות שנקברו שם איש ואשתו, אדם וחווה, אברהם ושרה, יצחק ורבקה, יעקב ולאה
- מדוע נסמכה מיתת שרה לעקידת יצחק? (רש"י כג, ב) נסמכה מיתת שרה לעקידת יצחק, לפי שעל ידי בשורת העקידה, שנודמן בנה לשחיטה וכמעט שלא נשחט, פרחו נשמתה ממנה ומתה
- מהי כוונת אברהם באמרו לבני חת: "גֵר וְתוֹשֵׁב אֲנֹכִי עִמָּכֶם"? (רש"י. כג, ד) גר מארץ אחרת, ונתישבת עמכם. ומדרש אנדה, אם תרצו הריני גר, ואם לאו אהיה תושב ואטלנה מן הדין, שאמר לי הקב"ה לזרעך אתן את הארץ הזאת
- מה מצינים בני חת לאברהם? (כג, ו) שבכל מקום שירצה הוא יוכל לקבור את מתיו.
- מדוע נקראת המערה: "מְעַרַת הַמְּכַפְלָה" (2 סיבות)? (רש"י. כג, ט) 1. שתי קומות שיש במערה - בית ועליה. 2. כפולה בזוגות - אדם וחווה, אברהם ושרה, יצחק ורבקה, יעקב ולאה.
- עפרון החתי אמר הרבה ואפילו מעט לא עשה. עפרון אמר בתחילה לאברהם "הַשָּׂדֶה נָתַתִּי לָךְ", בחינם, ובסוף לקח מאברהם "אֲרָבַע מֵאוֹת שֶׁקֶל כֶּסֶף עֶבֶר לַסֹּחֵר" (כסף מיוחד שניתן לקנות איתו בכל מקום) (כג, טו)
- מה הכוונה במילים: "וַיָּקֶם שָׂדֶה עֶפְרוֹן"? (רש"י. כג, יז) תקומה היתה לו, שיצא מיד הדיוט ליד מלך

שליחת עבד אברהם להביא אשה ליצחק (כד, א-ט)

אברהם אבינו מחפש אשה ליצחק בנו, אך לא מוכן בשום אופן שישא אשה מבנות כנען, שהרי כנען היה בנו המקולל של חם. אברהם אבינו מצוה את אליעזר עבדו ללכת לחרן ארץ אבותיו, למצוא אשה ליצחק.

- "וְהָיָה בְרֵךְ אֶת אֲבְרָהָם בְּכָל־בְּמֵה בְרַךְ ה' אֶת אֲבָרָהָם? מדוע ענין זה נזכר בפתיחת השליחות? (רש"י. כד, א) בכל עולה בגימטריא בן, ומאחר שהיה לו בן, היה צריך להשיאו אשה
- על איזה ענין השביע אברהם את העבד? (כד, ג) לא תקח אשה לבני מבנות הכנעני אשר אנכי יושב בקרבך
- איזו שאלה שואל העבד את אברהם? (כד, ה) אולי לא תאבה האשה ללכת אחרי אל הארץ הזאת והשבי אשיב את בנך אל הארץ אשר יצאת משם
- ממה מזהיר אברהם אבינו את העבד? (כד, ו) השמר לך פן תשיב את בני שמה
- כתוב בפסוק "מִבֵּית אָבִי וּמֵאֶרֶץ מוֹלֶדְתִּי" - מה ההבדל בין "בית אבי" ל"ארץ מולדתי"? (רש"י. כד, ז) מבית אבי. מחרן; ומאין מולדתי. מאור (ג) כשדים
- מי ילך לפני העבד ויעזור לו בשליחותו לקחת אשה ליצחק? (כד, ז) מלאך ה'

7. מה יעשה העבד אם האשה לא תרצה לבוא איתו לארץ? (רש"י. כד, ח) וקח לו אשה מבנות ענר אשכול וממרא

השליחות של אליעזר עבד אברהם (כד, יכו)

עבד אברהם אבינו (אליעזר) יוצא בשליחות אדונו, עמוס בכל טוב על עשרה גמלים, ומגיע לארם נהרים, עירו של נחור, אחיו של אברהם. העבד מגיע לעת ערב אל באר המים ונושא בקשה מיוחדת לקב"ה.

1. מה היה מיוחד בגמלי של אברהם אבינו? מאיזו מילה בפסוק לומדים זאת? (רש"י. כד, י)
 2. ניכרין היו משאר גמלים, שהיו יוצאין זמומין מפני הגזל, שלא ירעו בשדות אחרים (גמלי אדוניו) כיצד לקח העבד את "וכל טוב אדניו בידו"? מדוע היה זקוק לכך? (רש"י. כד, י)
 3. שטר מתנה כתב ליצחק על כל אשר לו, כדי שיקפצו לשלוח לו בתם כיצד החליט העבד מי היא האישה המתאימה ליצחק? (כד, יד) השלימו: העבד יבקש מהנערה: "הטי נא כדך ואשקה", והנערה תענה לו: "שתה וגם גמליך אשקה".
 4. איזה סוג של אישה חיפש העבד? מדוע? (רש"י. כד, יד) ראויה היא לו, שתהא גומלת חסדים, וכדאי ליכנס בביתו של אברהם
 5. מדוע רץ העבד לקראת רבקה? (רש"י. כד, יז) לפי שראה שעלו המים לקראתה
- רבקה אימנו עמדה במבחן של אליעזר עבד אברהם "ותמהר ותדד כדה על ידה ותשקהו.... ותמהר ותער כדה אל השקת ... ותשאב לכל גמליו".

6. מה פירוש המילה "משקה" (רש"י. כד, כא) משתומם ומתבהל, על שראה דברו קרוב להצליח, אבל אינו יודע אם ממשפחת אברהם היא אם לאו
7. מה עושה העבד מיד אחרי שהגמלים סיימו לשתות? (כד, כב) ויקח האיש גזם וזהב בקע משקלו ושני צמידים על ידה עשרה זהב משקלם
8. מה נרמז מהמילים בפסוק: "בקע משקלו ושני צמידים על ידה עשרה זהב משקלם"? (רש"י. כד, כב) בקע. רמז לשקלי ישראל, בקע לגלגלת: ושני צמידים. רמז לשני לוחות מצומדות: עשרה זהב משקלם. רמז לעשרת הדברות שבהן
9. מדוע נתן העבד לרבקה את התכשיטים לפני ששאל אותה "בת מי את"? (רש"י. כד, כג) לפי שהיה בטוח בזכותו של אברהם שהצליח הקב"ה דרכו

עבד אברהם בבית משפחת רבקה (כד, כז-ס)

- רבקה שומעת את העבד מודה לה' אלהי אברהם אחי נחור. היא רצה לביתה לספר לאמה על בואו של האורח.
1. מדוע לבן רץ לקראת העבד? (רש"י. כד, כט) למה רץ ועל מה רץ, ויהי כראות את הנזם, אמר, עשיר הוא זה, ונתן עיניו בממון
 2. מהי כוונת לבן באמרו: "ואנכי פגיתי הבית"? (רש"י. כד, לא) מעבודת אלילים

- אליעזר עבד אברהם מוזמן לבית בתואל "ויבא האיש הביתה ויפתח הגמלים ויתן תבן ומספוא לגמלים" ומכאן למדנו על מעלתם של גמלי אברהם שהתיר זמם שלהם סותם את פיהם שלא ירעו בדרך בשדות אחרים. העבד מסרב להצעה לאכול "ויאמר לא אכל עד אם דברתי דברי" ומספר למשפחת רבקה את מטרת שליחותו והשבועה לאברהם.
3. מדוע נכתבה בתורה המילה "אלי" בכתיב חסר ללא וא"ו? (רש"י. כד, לט) אלי כתיב, בת היתה לו לאליעזר, והיה מחזור למצוא עילה שיאמר לו אברהם לפנות אליו להשיאו בתו, אמר לו אברהם, בני ברוך ואתה ארור, ואין ארור מדבק בברוך.
 4. מה לומדים מכך שהעבד אומר: "ואבא היום"? (רש"י. כד, מב) היום יצאתי והיום באתי, מכאן שקפצה לו הארץ.
 5. העבד מספר לבתואל את מה שקרה לו, אך משנה את סדר הדברים. סמנו באותיות (א, ב, ג) את סדר הדברים לפי ההתרחשויות ולפי סיפורו של העבד (כד, מג-מח):

מה שקרה באמת	מה שהעבד מספר	ההתרחשויות (האירועים)
א	א	העבד פוגש את רבקה ליד הבאר לאחר שהשקתה אותו ואת גמליו
ב	ג	העבד נותן לרבקה את התכשיטים
ג	ב	העבד שואל את רבקה: בת מי את

6. מדוע נכתב בתורה: "ויען לכן ובתואל", ולא "ויענו בתואל ולכן"? (רש"י. כד, נ) רשע היה, וקפץ להשיב לפני אביו.
 7. מדוע בתואל לא נזכר עוד מפסוק נג והלאה? (רש"י. כד, נה) ובתואל היכן היה, הוא היה רוצה לעכב ובא מלאך והמיתו.
 8. מה לומדים מכך ששאלו את רבקה אם היא רוצה להינשא ליצחק? (רש"י. כד, נז) מכאן שאין משיאין את האשה אלא מדעתה.
 9. עבד אברהם ואנשיו נשארו ללון בבית בתואל. בבוקר כאשר ביקש לצאת לדרך עם רבקה, אמה ואחיה של רבקה רצו למנוע ממנה ללכת איתו. העבד ביקש שלא יעכבו אותו, ולכן הם מציעים לשאול את רבקה מה רצונה. מה היתה תשובת רבקה? (כד, נח) ותאמר אלך.
 10. רבקה הביעה את הסכמתה ללכת עם העבד. באיזו ברכה ברכה אותה משפחתה? (כד, ס): "אחתנו את ה' לאלפי רבקה ויירש זרעך את שער שנאיו".
- מובא במדרש "רבי ברכיה ורבי לוי בשם רבי חמא בר חנינה מפני מה לא נפקדה רבקה עד שנתפלל עליה יצחק, שלא יהיו עובדי כוכבים אומרים תפלתנו עשתה פרות"

החזרה לארץ ישראל והמפגש עם יצחק (כד, סא-סז)

- רבקה עוזבת את בית אביה, יחד עם נערותיה, ויוצאת לדרך עם העבד לכיוון בית אברהם. יצחק יצא לשוב בשדה ומרחוק ראה שיירה של גמלים. רבקה רואה את יצחק ונופלת מהגמל.
1. מה עשה יצחק ב"באר לחי ראי"? (רש"י. כד, סב) שהלך להביא הגר לאברהם אביו שישאנה.
 2. כתוב בפסוק: "ויצא יצחק לשוב בשדה". מה פירוש המילה "לשוב"? (רש"י. כד, סג) לשון תפלה כמו ישפך שיחו.

המלמד

מתכוננים לפרשה

גיליון הורים זוכרת

גיליון להורים

פרשת וזיז עזרה

www.Parashatshavua.com

3. מה עשתה רבקה כאשר ראתה את יצחק ? (רש"י. כד, סד) ראתה אותו הדור ותוהא (ס"א ותמדה) מפניו ותפל. השמיטה עצמה לארץ
4. מה עשתה רבקה כאשר העבד אמר לה שהאיש ההולך בשדה הוא יצחק ? (כד, סה) ותקח הצעיר ותתקם
5. אלו אירועים סיפר העבד ליצחק ? (רש"י. כד, סו) גלה לו נסים שנעשו לו, שקפצה לו הארץ (כ"ר ס, טו.), ושנודמנה לו רבקה בתפלתו
6. איזה ניסים חזרו לאוהלה של שרה כאשר רבקה נכנסה לאוהל ? (רש"י. כד, סז) וביאה האהלה, והרי היא שרה אמו, כלומר ונעשית דוגמת שרה אמו, שכל זמן ששרה קיימת, היה נר דלוק מערב שבת לערב שבת, וברכה מצויה בעיסה, וענן קשור על האהל, ומשמתה פסקו, וכשבאת רבקה חזרו

המדרש מתאר את מעשה יצחק " ויבאה יצחק האהלה שרה אמו" כל ימים שהיתה שרה קיימת היה ענן קשור על פתח אהל, כיון שמתה פסק אותו ענן, וכיון שבאת רבקה חזר אותו ענן. כל ימים שהיתה שרה קיימת היו דלתות פתוחות לרוחה, וכיון שמתה שרה פסקה אותה הרוחה, וכיון שבאת רבקה חזרה אותה הרוחה. וכל ימים שהיתה שרה קיימת היה ברכה משלחת בעסה, וכיון שמתה שרה פסקה אותה הברכה, כיון שבאת רבקה חזרה. כל ימים שהיתה שרה קיימת היה נר דלוק מלילי שבת ועד לילי שבת, וכיון שמתה פסק אותו הנר, וכיון שבאת רבקה חזר. וכיון שראה אותה שהיא עושה כמעשה אמו, קוצה חלטה בטירה וקוצה עסטה בטירה, מיד ויבאה יצחק האהלה

מות אברהם אבינו (כה, א"ח)

- לאחר פטירתה של שרה אמנו, נושא אברהם אישה בשם קטורה. קטורה יולדת לו בנים. אברהם משלח את בני קטורה מביתו, נותן להם מתנות, וליצחק נותן את כל רכושו. אברהם נפטר בשיבה טובה.
1. מי היא " קטורה " ? (רש"י. כה, א) זו הגר
 2. כמה בנים היו לקטורה ? (כה, ב) 6
 3. כתוב: " ויתן אברהם את כל אשר לו " – במה מדובר ? (רש"י. כה, ה) שאמר לו הקב"ה לאברהם והיה ברכה, הברכות מסורות בידך לברך את מי שתרצה, ואברהם מסרם ליצחק
 4. מה נתן אברהם לבני הפילגשים (2 פירושים) ? (רש"י. כה, ו) פירשו רבותינו שם טומאה מסר להם. דבר אחר, מה שניתן לו על אודות שרה, ושאר מתנות שנתנו לו, הכל נתן להם, שלא רצה ליהנות מהם
 5. באיזה גיל נפטר אברהם ? (כה, ז) 175
 6. מי קבר את אברהם במערת המכפלה, ומה אנו לומדים מכך ? (רש"י. כה, ט) יצחק וישמעאל. מכאן שעשה ישמעאל תשובה, והולך את יצחק לפניו
 7. בן כמה היה ישמעאל כשמת ? (כה, יז) 137
 8. " על פני כל אחיו נפל " – מדוע סמכה התורה את פסוק זה לתחילת הפרשה הבאה " ואלה תולדות יצחק " ? (בעל הטורים. כה, יח) וסמך ליה ואלה תולדות יצחק לומר כשיפול ישמעאל באחרית הימים אזי יצמח בן דוד שהוא מתולדות יצחק: